Prace poszukiwawcze w Starej Jedlance

W dniu 19 listopada br. zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN pod nadzorem prokuratora, w ramach postępowania prowadzonego przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Lublinie, przeprowadził prace poszukiwawcze na terenie kompleksu leśnego w Starej Jedlance, w powiecie lubartowskim (gmina Uścimów). Celem badań była weryfikacja informacji na temat pochówku jednej z ofiar straconych 11 stycznia 1947 r. w egzekucji publicznej w Białce, w powiecie włodawskim (obecnie pow. Parczew).

Na przełomie 1946 i 1947 r. przez teren powiatu włodawskiego przetoczyła się fala obław organizowanych przez grupy operacyjne Urzędu Bezpieczeństwa – Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego (UB-KBW). Działania te poprzedzały bezpośrednio wybory do Sejmu Ustawodawczego i miały za zadanie likwidację szczególnie aktywnego w ostatnich miesiącach oddziału Leona Taraszkiewicza „Jastrzębia” oraz jego siatki terenowej. Do poszczególnych grup przydzielono przedstawicieli Wojskowej Prokuratury Rejonowej (WPR) i Wojskowego Sądu Rejonowego (WSR) w Lublinie. Aresztowani w czasie obław przechodzili krótkie śledztwo prowadzone przez funkcjonariuszy UB, po czym byli przekazywani do dyspozycji WPR. Prokurator przygotowywał sprawę, kierując ją wraz z aktem oskarżenia do sądu. Cała procedura miała charakter uproszczony i trwała zaledwie kilka dni. Rozprawy odbywały się w trybie doraźnym, miały charakter publiczny i organizowano je zazwyczaj w miejscowościach, skąd pochodzili oskarżeni. W styczniu 1947 r. rozpatrzono w

powiecie włodawskim 12 takich spraw. We wszystkich przypadkach orzeczono karę śmierci. Egzekucje wykonywano natychmiast po ogłoszeniu wyroku.

Jedna z takich rozpraw odbyła się 11 stycznia 1947 r. Tego dnia przed WSR w Lublinie na sesji wyjazdowej w Białce byli sądzeni: Stanisław Jung „Lis" – członek Rejonu III Obwodu WiN Włodawa oraz Albin Bojczuk „Lew" – żołnierz oddziału „Jastrzębia". Ten ostatni został ujęty 5 stycznia 1947 r. na kwaterze koło Uścimowa, gdzie ukrywał się i leczył po ciężkim postrzale odniesionym w Wigilię 1946 r. Rozprawa miała miejsce w przyszkolnej świetlicy, w obecności spędzonych przez żołnierzy KBW mieszkańców wsi. Jung i Bojczuk zostali skazani na karę śmierci. Tuż po ogłoszeniu wyroku zostali wyprowadzeni za jedno z zabudowań gospodarczych i rozstrzelani na oczach zgromadzonego tłumu. Ciała ofiar wywieziono w nieznanym kierunku.

Po pewnym czasie Edward Taraszkiewicz „Żelazny", który po śmierci „Jastrzębia" przejął dowództwo nad oddziałem, ustalił poprzez członków siatki terenowej, że ciało „Lwa" zostało pogrzebane w kompleksie leśnym na południe od Białki. Do swoich notatek dołączył odręcznie sporządzoną mapkę. Sytuował on mogiłę Bojczuka między gajówką w Jedlance Podleśnej a kolonią Walerianów. Należy zaznaczyć, że „Żelazny" nie wspominał o wykonaniu egzekucji na Stanisławie Jungu, jak również nie określił miejsca jego pochówku.

W połowie lat 70. XX w., podczas dokonywania przekopu w lesie, pracownicy Leśnictwa Białka natknęli się na ludzkie szczątki. Spoczywały one w pobliżu dawnego gościńca (lub tuż pod jego powierzchnią), prowadzącego od Białki w kierunku Walerianowa. Szczątki zebrano i pogrzebano bez trumny pod drzewem, nieopodal obecnej drogi Stara Jedlanka-Walerianów. W miejscu tym ustawiono drewniany krzyż. Gdy ten się przewrócił, w latach 90. XX w. na pobliskim drzewie uczyniono charakterystyczny zacios siekierą. Lokalizacja pierwotnego pochówku częściowo korespondowała z orientacyjnym planem sporządzonym przez „Żelaznego". Zebrane informacje stały się podstawą do realizacji prac poszukiwawczych.

Podczas badań przeprowadzonych w pobliżu oznaczonego

drzewa, na głębokości 65 cm, ujawniono luźne szczątki ludzkie należące do mężczyzny. W toku wstępnych oględzin jego wiek określono na 20–40 lat, jednakże w celu weryfikacji oraz potwierdzenia ewentualnych obrażeń wymagane są dalsze badania. Nie odnaleziono żadnych artefaktów.

Szczątki zabezpieczono i przewieziono do Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, gdzie zostaną poddane szczegółowym badaniom oraz próbie identyfikacji genetycznej.

27.11.2026 r.

Instytut Pamięci Narodowej

dr Artur Piekarz, OBPiI IPN w Lublinie

fot. Łukasz Pasztaleniec, OBPiI w Lublinie

Kalendarium Prac
Rok 2003
Rok 2006
Rok 2007
Rok 2008
Rok 2009
Rok 2011
Rok 2012
Rok 2013
Rok 2014
Rok 2015
Rok 2016
Rok 2017
Rok 2018

Rok 2019
Rok 2020
Rok 2021
Rok 2022
Rok 2023
Rok 2024
Rok 2025
Rok 2026